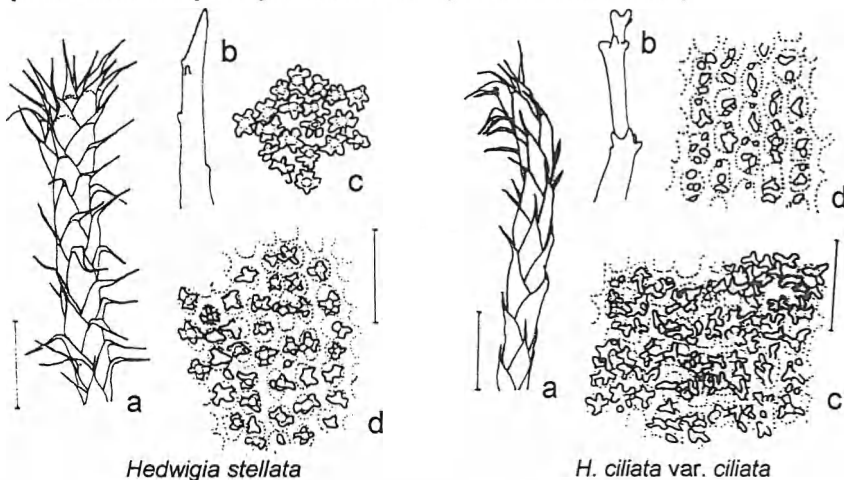


2b Hyalinní špička zaujímá (15)22-55(65) % délky lístku, ± silně papilnatá kromě samotné špičky, za sucha makroskopicky téměř čistě bílá a ± silně kontrastní vzhledem ke zbytku lístku; okraj lístku plochý až ohrnutý ve spodní 1/2; spory 19,5-28(30)  $\mu\text{m}$  ..... *H. ciliata* var. *leucophaea*  
 [Poznámka: k určování položek je vhodné sledovat znaky na rubu i lici několika lístků]



Obr. 1 - *Hedwigia stellata* a *H. ciliata* var. *ciliata*: a - lodyžka, b - detail špičky lístku, c - papily na hřbetní straně horní poloviny lístku, d - papily na břišní straně horní poloviny lístku; měřítko a = 1 mm, b-d = 50  $\mu\text{m}$

### Literatura

- Erzberger P. (1996): Zur Verbreitung von *Hedwigia stellata* in Europa. – *Herzogia* 12: 221-238.  
 Hedenäs L. (1994): The *Hedwigia ciliata* complex in Sweden, with notes on the occurrence of the taxa in Fennoscandia. – *J. Bryol.* 18: 139-157.

## PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ MECHŮ STŘEDNÍHO A JIHOVÝCHODNÍHO SLOVENSKA

### A contribution to the bryoflora of central and SE Slovakia

Josef D u d a

Liptovská 34, CZ-747 06 Opava 6, Česká republika

**Abstract:** List of mosses collected in the fifties at several localities in military training areas etc. in central and SE Slovakia is presented.

Je tomu již více než 40 let, kdy jsem sbíral mechy na různých lokalitách středního a jihovýchodního Slovenska. Přestože položky byly určeny, dosud jsem je nepublikoval. I když jde mnohdy o běžné druhy, považuji jejich publikování za účelné, poněvadž jde o z velké většiny z vojenských prostorů, cvičišť apod., tedy z lokalit pro bryology často nepřístupných. Některé položky určil S.Lisowski a všechny jsou uloženy v herbáři Slezišského muzea v Opavě (OP).

*Amblystegiella subtilis* (Hedw.) Loeske - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650-m, 14.9.1956. - Opp. Košice: pag. Ťahanovce, silva Furča, ad truncum Querci, 230 m, 28.8.1952.

- Amblystegium serpens* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 14.9.1956. Opp. Košice: pag. Ťahanovce, silva Furča, 230 m, 28.8.1952.
- Amphidium mougeottii* (B.S.S.) Schimp. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- Anomodon attenuatus* (Hedw.) Hüb. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956. Opp. Košice: vic. Črmel, vallis rivi, 300 m, 10.8.1952.
- A. longifolius* (Brid.) Hartm. - Opp. Košice: pag. Herľany, ad truncos, 24.8.1952.
- Atrichum haussknechtii* Jur. et Milde - Opp. Košice: vic. Črmel, 4.5.1952.
- A. undulatum* (Hedw.) P.Beauv. - Opp. Košice: silva prope pag. Ťahanovce, 26.6.1952.
- Bartramia halleriana* Hedw. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, ad saxa summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- B. ithyphylla* Brid. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, ad saxa summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- B. pomiformis* Hedw. - Opp. Košice: prope vic. Črmel, 350 m, 12.9.1952.
- Brachythecium populeum* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Zvolen: pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956.
- B. velutinum* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Lučenec: silva prope pag. Veľké Dravce, 200 m, 16.9.1956.
- Bryum flaccidum* Brid. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- Calliergonella cuspidata* (Hedw.) Loeske - Opp. Košice: pag. Vyšný Klátov, vallis sub monte Jahodná, 550 m, 31.7.1952.
- Campylium sommerfeltii* (Myr.) L.Lange - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 14.9.1956.
- Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956; pag. Pliešovce, loc. Zábava, 5. 8. 1956. Opp. Lučenec: pag. Ábelová, vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956.
- Cratoneuron commutatum* (Hedw.) Roth - Opp. Košice: vic. Črmel, in fonte, 350 m, 12.9.1952.
- C. filicinum* (Hedw.) Spruce - Opp. Košice: pag. Vyšný Klátov, vallis sub monte Jahodná, 550 m, 31.7.1952.
- Dichodontium pellucidum* (Hedw.) Schimp. - Opp. Košice: vallis rivi prope vic. Črmel, 300 m, 10.8.1952.
- Drepanocladus polycarpus* (Voit) Warnst. - Opp. Košice: loc. Táborisko, in fossa, 29.6.1952.
- Grimmia commutata* Hüb. - Opp. Lučenec: pag. Ábelová, ad saxa prope vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956.
- G. hartmannii* Schimp. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, ad saxa summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- Hedwigia ciliata* (Hedw.) P.Beauv. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, ad saxa summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- Homalia trichomanoides* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956. Opp. Košice: vic. Črmel, 250 m, 12.9.1952; pag. Ťahanovce, silva Furča prope riv. Moňok, ad truncum Querci, 230 m, 28.8.1952.
- Homalothecium sericeum* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 14.9.1956. Opp. Lučenec: pag. Ábelová, vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956.
- Hyoamblystegium tenax* (Hedw.) Jenn. - Opp. Košice: riv. prope vic. Črmel, 300 m, 10.8.1952.
- Hypnum cupressiforme* Hedw. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956. Opp. Košice: pag. Ťahanovce, silva Furča, 230 m, 28.8.1952.
- Leskea polycarpa* Ehrh. - Opp. Lučenec: silva prope pag. Veľké Dravce, 200 m, 16.9.1956.
- Leskeella nervosa* (Brid.) Loeske - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956. Opp. Košice: pag. Ťahanovce, silva Furča prope riv. Moňok, ad truncum Querci, 230 m, 28.8.1952; pag. Nižný Klátov, ad truncum apud viam sub colle Blis, 30.7.1952.
- Leucodon sciurioides* (Hedw.) Schwaegr. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 14.9.1956. Opp. Lučenec: pag. Ábelová, saxa prope vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956.
- Orthotrichum anomalum* Hedw. - Opp. Lučenec: pag. Ábelová, ad saxa prope vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956.
- O. lyellii* Hook. et Tayl. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, in monte Klinkovica, 650 m, 20.8.1956.
- O. pumilum* Sw. - Opp. Levice: pag. Jur nad Hronom, 200 m, 17.9.1956.

- Physcomitrium eurystomum* Sendt. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956.
- Plagiopus oederi* (Brid.) Limpr. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- Pylaisia polyantha* (Hedw.) B.S.G. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 14.9.1956. Opp. Lučenec: in silva prope pag. Velké Dravce, 200 m, 16.9.1956. Opp. Košice: pag. Nižný Klátov, ad truncum apud viam sub colle Blis, 30.7.1952.
- Racomitrium heterostichum* (Hedw.) Brid. - Opp. Lučenec: pag. Velké Dravce, 200 m, 16.9.1956.
- Tortula calcicolens* Kramer - Opp. Zvolen: mts. Javorie, ad saxa summi montis Priečno, 1024 m, 19.9.1956.
- T. papillosa* Wils. - Opp. Košice: ad corticem Fraxini loco Táborisko, 29.6.1952.
- T. ruralis* (Hedw.) G., M. et Sch. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956. Opp. Lučenec: pag. Ábelová, vic. Pod Dielom, 500m, 17.9.1956.
- T. subulata* (Hedw.) P.Beauv. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956. Opp. Lučenec: pag. Ábelová, prope vic. Pod Dielom, 500 m, 17.9.1956; in silva prope pag. Velké Dravce, 200 m, 16.9.1956. Opp. Košice: pag. Ťahanovce, silva Furča, 230 m, 28.8.952.
- Thuidium philibertii* Limpr. - Opp. Zvolen: mts. Javorie, pag. Pliešovce, mons Klinkovica, 650 m, 20.8.1956.
- Weisia controversa* Hedw. - Opp. Košice: in vico Črmel, 14.4.1952.

## MATÚŠ BEŇA (1861-1944) - ZAPOMENUTÝ BRYOLOG

### Matúš Beňa (1861-1944) - a neglected bryologist

Michal Hájek

*Katedra systematické botaniky a geobotaniky Příroověd. fak. Masarykovy University, Kotlářská 2, CZ-611 37 Brno, Česká republika*

**Abstract:** The article is devoted to the purely known plant-collector Matúš Beňa, who was the school director in village of Suchov in the White Carpathian Mts. (Czech Republic, Moravian-Slovak borderline). At the beginning of this century, Matúš Beňa collected bryophytes in the area of the White Carpathian Mts. His findings were revised and published by J.Podpéra (1908). Beňa's findings belong to the most important bryological data from this area.

„Chvilí nývě snívý, ideální, dobrák od kosti - za okamžik zlostný, svárlivý, umíněný a neústupný až k bitce. V bludných svých představách zatvrzele přetrvával a trvávalo dlouho, než se vzpamatoval, litoval přěnáhlení a hleděl všě napravit ... „, Takový vystupuje Matúš Beňa (vlastním jměnem Matouš Beňa) v románu Otakara Bystřiny „Suchovská republika, kronika mládí“. A byl to Matúš Beňa, „jaksi nepodařený Hanák“ z Brodka u Přerova a toho času „rechtor“ na škole v Suchově, kdo se stal hlavní oporou Suchovské republiky. V roce 1882 se v Suchově (obec na Hornácku v Bílých Karpatech) seskupila skupina mladých nadšenců a patriotů, natruc monarchii vyhlásili republiku, svobodnou, svěbytnou a buditelskou. Kromě M. Bení k ní patřili Otakar Bystřina (spisovatel), Joža Úprka, Janiček Hudeček (malíř), Alois Fiala (sběratel slovenské keramiky), Martin Zeman (velický varhaník, spolupracovník Leoše Janáčka) a František Odrážka. Díky „republice“ přijížděli do Bílých Karpat známi malíři (Zdenka Braunerová, Adolf Kašpar), spisovatelě (bratři Mrštíkovicě, Josef Holeček) a hudební skladatelě (Leoš Janáček, Hippolit Hoppe). Spolu s J.M. Hurbanem pořádali „republikáni“ setkávání Čechů a Slováků ve Filipově údolí u Javorníka nad Velíčkou. Nenávidění vrchností i katolickými kněžími a naopak podporováni evangelickými, scházeli se, hovořili a popíjeli v suchovské škole. Matúš Beňa se cítil být pědevším spisovatelem. Uveřejňoval historické povídky (Jano Šibenec, Žalostiny) i povídky ze života hornáckých dětí, čímž si vysloužil nelibost jejich rodičů. Do sporu s rodiči se dostával